

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum necesse fuerit ipsum tertia die refurgere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

dicitur ad Corin. ult. Et si crucifixus est ex infirmitate, sed uiuit ex uirtute Dei. & ideo primæ ad Cor. 15. dicitur, si Christus non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides nostra. Et in Psal. 29. Quæ utilitas in sanguine meo, idest in effusione sanguinis mei, dum descendo, quasi per quosdam gradus malorum, in corruptione? quasi dicat, nulla. si enim statim non resurgo, corruptumque fuerit corpus meum, nemini annuntiabo, nullum laboro, ut gl. exponit. Tertio, ad subleuationem nostræ spei, quia dum uidemus Christum resurgere, qui est caput nostrum, speramus & nos resurrecturos. unde dicitur primæ ad Corin. 15. Si Christus resurrexit, & resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in uobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Tob 19. dicitur, Scio. s. per certitudinem fidei, quod redemptor meus, i. Christus, uiuit, a mortuis resurgens, & ideo in nouissimo die de terra resurreximus, reposita est hæc spes mea in sinu meo. Quarto, ad informationem uitæ fidelium, secundum illud Roman. 6. Quomodo Christus resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in uoluntate uitæ ambulemus. Et infra, Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: ita & uos existimate mortuos quidem esse peccato, uiuentes autem Deo. Quinto, ad complementum nostræ salutis: quia sicut per hoc, quod mala sustinuit (humiliatus est) moriendo, ut nos liberaret a malis: ita glorificatus est resurgendo, ut nos promoueret ad bona, secundum illud Rom. 4. Tractus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod licet Christus non ceciderit per peccatum, cecidit tamen per mortem; quia sicut peccatum est casus a iustitia, ita mors est casus a uita. unde ex persona Christi potest intelligi, quod dicitur Mich. 7. Ne lateris inimica mea super me, quia cecidi, consergam. Similiter etiã licet corpus Christi non fuerit dissolutum per incinerationem, ipsa tamen separatio anime a corpore, dissolutio quædam fuit.

Ad SECUNDVM dicendum, quod diuinitas erat carni Christi post mortem unita unione personali: non autem unione nature, sicut anima unitur corpori, ut forma ad constituendam humanam naturam. Et ideo per hoc, quod corpus eius unum est anime, promotum est in altiore statu nature, non autem in altiore statu persone.

Ad TERTIVM dicendum, quod passio Christi operata est nostram salutem, proprie loquendo, quantum ad remotionem malorum; resurrectio autem, quantum ad inchoationem & exemplar bonorum.

ARTICVLVS II.

Utrum fuerit conueniens Christum tertia die resurgere.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens, Christum tertia die resurgere. membra enim debent capiti conformari: sed nos qui sumus membra Christi, non resurgimus a morte tertia die, sed

nostra resurrectio differtur usque ad finem mundi, ergo uidetur quod Christus, qui est caput nostrum, non debuerit tertia die resurgere: sed debuerit eius resurrectio differri usque ad finem mundi.

¶ 2 Pet. Act. 2. dicit Petrus, quod impossibile erat

Christum detineri ab inferno & morte: sed quantum ad aliquis est mortuus, detinetur a morte. ergo uidetur, quod Christi resurrectio non debuerit differri usque ad tertiam diem, sed statim eadem die resurgere, præcipue cum glossa supra inducitur, dicat, nullam esse utilitatem in effusione sanguinis Christi, si non statim resurgeret.

¶ 3 Præter. Dies incipere uidetur ab ortu solis, qui sua presentia diem causat: sed ante ortum solis Christus resurrexit. dicitur enim Io. 20. Quod una sabbathi Maria Magdalene uenit mane. cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum, & tamen Christus iam resurrexerat; quia sequitur, & uidit lapidem sublatum a monumento. non ergo resurrexit Christus tertia die.

SED CONTRA est, quod dicitur Matt. 20. Tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurget.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) resurrectio Christi necessaria fuit ad instructionem fidei nostræ. Est autem fides nostra & de diuinitate & humanitate Christi: non enim sufficit alterum sine altero credere, ut ex predictis patet. & ideo ad hoc, quod confirmaretur fides de ueritate diuinitatis ipsius, oportuit quod cito resurgeret, & eius resurrectio non differretur usque ad finem mundi.

Ad hoc autem, quod confirmaretur fides de ueritate humanitatis & mortis eius, oportuit moram esse inter mortem & resurrectionem. si enim statim post mortem resurrexisset, uideri posset, quod eius mors uera non fuerit, & per consequens nec resurrectio uera. Ad ueritatem autem mortis Christi manifestandam, sufficiebat quod usque ad tertiam diem eius resurrectio differretur. quia non contingit, quin infra hoc tempus, in homine qui mortuus uidetur cum uiuat, appareant aliqua indicia uitæ. Per hoc etiam, quod tertia die resurrexit, commendatur perfectio ternarii: qui est numerus omnis rei, utpote habens principium, medium & finem, ut dicitur in 1. de Cælo. * Ostenditur etiã secundum mysterium, quod Christus una morte sua, (quæ fuit lux propter iustitiam), scilicet corporali duas nostras mortes destruxit, scilicet corporis & anime, quæ sunt tenebræ propter peccatum: & ideo una die integra & duabus noctibus permanit in morte, ut Aug. * dicit in 4. de Trin. Per hoc etiam significatur, quod per resurrectionem Christi, tertium tempus incipiebat: nam primum fuit ante legem, secundum sub lege, tertium sub gratia. Incipit etiam in Christi resurrectione tertius status sanctorum: nam primus fuit sub figuris legis; secundus sub ueritate fidei, tertius erit in æternitate gloriæ, quam Christus inchoauit resurgendo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod caput & membra conformantur in natura, sed non in uirtute: excellentior est enim uirtus capitis, quam membrorum: & ideo ad demonstrandam excellentiam uirtutis Christi, conueniens fuit, ipsum tertia die resurgere, aliorum resurrectione dilata usque ad finem mundi.

AD SECUNDVM dicendum, quod detentio coactionem quandam importat: Christus autem nulla necessitate mortis tenebatur astrictus, sed erat inter mortuos liber. & ideo aliquandiu in morte mansit, non quasi detentus, sed propria uoluntate, quantum iudicauit hoc esse necessarium ad instructionem fidei nostræ: dicitur autem statim fieri, quod fit breui in-terposito tempore.

AD III. dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christus resurrexit circa diluculum illucescente iã die, ad significandum, quod per suam resurrectionem

Tertia S. Thomæ. Y 4 nem

2. a. q. 2. 7. & 8.

Ar. præc. in cor.

Art. præced.

2. a. q. 2. 7. & 8.

Lib. 1. text. 3. to. 3.

Li. 4. c. 5. to. mo 3.

q. 51. ar. ad 3.

nem nos ad lucem glorię inducebat, sicut mortuus est ad uesperascente iam die, & recedente in tenebras, ad ostendendum, q̄ per suam mortem destrueret tenebras culpę & penę. Et tamen dicitur tertia die resurrexisse, accipiendo diem pro die naturali, qui cōtinet spatium uiginti quatuor horarum. Et sicut dicit Aug. * in 4. de Trin. nox usque ad diluculū, quod domini resurrectio declarata est, ad tertium pertinet diem: quia Deus, qui dixit, de tenebris lucem clarescere, ut per gratiam noui testamenti, & participatio nem resurrectionis Christi, audiremus: Fuisit aliquando tenebrę, nunc autem lux in domino, insinuat nobis quodammodo, quod a nocte dies sumat initium: sicut enim primi dies propter futurū hominis lapsum a luce in noctem, ita isti propter hominis reparationem a tenebris ad lucem computantur. Et ita patet, q̄ etiam si media nocte surrexisset, posset dici eum die tertia surrexisse, intelligendo de die naturali. nunc autem cum diluculo surrexerit, potest dici, quod tertia die surrexit, etiam accipiēdo diem artificialem, que causatur ex presentia solis, quia iam sol incipiebat aerem illustrare. unde & Mar. ult. dicitur, quod mulieres uenerunt ad monumentum orto iam sole, quod non est contrarium ei, quod Ioan. dicit, Cum adhuc tenebrę essent, ut August. * dicit in libro de consensu euangelistarū: quia die surgente, reliquię tenebrarum tanto magis extenuantur, quanto magis oritur lux. Quod autem dicit Marcus, Orto iam sole, non sic accipiendum est, tanquam iam sol ipse uideretur super terram, sed tanquam de proximo adueniente in has partes.

21. 4. c. 5. an. te me. 10. 3.

21. 3. c. 24. inter prin. & me. 10. 4.

¶ Super quęst. quinquagesimatercia articulum tertium.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus primo resurrexerit.

In titulo ly primo, significat ordine temporis, ita quod sensus est, Utrum Christum ante omnes alios resurrexerit, ita quod nullus ante eum resurrexerit.

4. di. 43. art. 3. qu. ad 3. & op. 3. c. 243. 246. & 247. ff. & 1. Cor. 15. lec. 3. in prin. & ad Col. 1. lec. 5.

¶ In corpore ponitur una distinctio bimembris de resurrectione perfecta uel imperfecta: & iuxta singula conclusiones. Altera est. Multi ante Christum resurrexerunt resurrectione imperfecta, ut patet de Iazaro & aliis resuscitatis ante ipsum. Altera est, Christus primo resurrexit resurrectione perfecta, quia primo uenit ad uitam penitus immortalem.

Omnia clara sunt in litera.

¶ In responsione ad secundum circa diuersam opinionem de resurrectione illorum, qui cum Christo resurrexerunt, rationale uidetur q̄ resurrexerint perfecte ad uitam, scilicet penitus immortalem.

AD TERTIVM sic procedit. Videtur, quod Christus primo resurrexerit: nam in ueteri testamento per Heliam & Helisæum aliqui resuscitati leguntur, secundum illud Hebr. 11. Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos. Similiter & Christus ante passionem suā tres mortuos suscitauit, nō ergo Christus fuit primus resurgentium.

¶ 2 Præterea. Matth. uigesimo septimo inter alia miracula, quę in passione Christi acciderunt, narratur quod monumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum, qui dormierant, resurrexerunt. non ergo Christus fuit primus resurgentium.

¶ 3 Præterea. Sicut Christus per suam resurrectionem est causa nostre resurrectionis: ita per suam gratiam est causa nostre gratiæ, sicut dicitur illud Io. 1. de plenitudine eius nos omnes accepimus: sed alii prius tempore gratiā habuerunt quam Christus, sicut omnes patres ueteris testi. ergo etiam aliqui prius ad resurrectionem corporalem peruenierunt, q̄ Christus.

SED CONTRA est, quod dicitur

F prima ad Corinth. 15. Christus resurrexit a mortuis, primitiæ dormientium, gloss. * quia prius tempore & dignitate surrexit.

RESPON. Dicendum, quod resurrectio est reparatio a morte in uitam. Dupliciter autem aliquis eripitur a morte. Vno modo, solum a morte in actu, ut scilicet aliquis uiuere incipiat qualitercumque, postquam mortuus fuerat. Alio modo, ut aliquis liberetur non solum a morte, sed etiam a necessitate, & quod plus est, a possibilitate moriendi. Et hæc est uera & perfecta resurrectio; quia quamdiu aliquis uiuit subiectus necessitati moriendi, quodammodo mors ei dominatur, secundum illud Rom. octauo. Corpus quidem mortuum est propter peccatum. Illud etiam quod possibile est esse, secundum quid dicitur esse, id est, potentialiter. Et sic patet, quod illa resurrectio, qua quis eripitur solum ab actuali morte, est resurrectio imperfecta. Loquendo igitur de resurrectione perfecta, Christus est primus resurgentium; quia ipse resurgendo, primo peruenit ad uitam penitus immortalem, secundum illud Roma. 6. Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: sed resurrectione imperfecta, quidam alii resurrexerunt ante Christum, ad præmonstrandū quasi i quodā signo resurrectionem ipsius. Et sic patet responsio ad primum: quia & illi qui suscitati in ueteri testamento sunt, & illi qui suscitati sūt a Christo, sic redierunt ad uitam, ut iterū morerentur.

I AD SECUNDVM dicendum, quod de illis, qui resurrexerunt cum Christo, duplex est opinio: quidam enim asserunt, quod redierunt ad uitam tanquam non iterum morituri: quoniam magis illis esset tormentum si iterum morerentur, quam si non resurgerent. Et secundum hoc intelligendum erit, si cut Hier. * dicit super Matth. quod non ante resurrexerunt dominus, unde & Euangelista dicit, q̄ exeuntes de monumentis, post resurrectionē eius uenerunt in sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis: sed August. * in epistola ad Euodium hanc opinionem commemorans dicit, Scio quibusdam uideri morte domini Christi iam talem resurrectionem præstitam iustus, qualis nobis in fine promittitur. Qui si non iterum repositis corporibus dormierunt, uidentur est, quomodo intelligatur Christus primogenitus a mortuis, si cum in illam resurrectionē

ut beatitudo corporis in Christo haberet focie s; minus enim corporalis felicitas aliquid habere uideatur, si desit corporalis societas: est enim homo secundum uitam corpoream animal sociale, non solum propter indigentiam necessariorum ad uitam (ut in hoc mundo contingit) sed etiam propter naturalem delectationem in ipsa corporali conuersione consistentem. Rationes autem in littera ex beato August. disputate ad oppositum facile solutionem recipiunt. nam uerbum Petri Apostoli & Hiero. contra fertur, quod scilicet Petrus dixit. Cuius sepulchrum apud nos est, quasi non ausus fuerit dicere, cuius corpus apud nos est, & efficaç inuenitur testimonium Petri, quia ex hoc, quod sepulchrum Dauid tantum tempore apud eos perseuerauit, ut continens ipsum Dauid (hoc enim significat sepulchrum eius) ita q̄ nulla fuit unquam in tanto tempore ambiguitas, q̄ Dauid perseueraret in suo sepulchro, cōsequens est, quod nō de ipso Dauid dictū fuerit, Non dabis sanctum tuū uidere corruptionem. Consistit ergo testimonium Petri i hoc, q̄ sepulchrum Dauid inquam sepulchrum Dauid, tanto tempore apud nos perseuerauit: licet forte tunc Christo resurgente, corpus eius amplius ibi nō esset.

¶ Verbum autē Apostoli Pauli, ut nō sine nobis consummarentur, & potest referri ad consummationē beatitudinis substantialis, qua mō consummati sunt oēs sancti in patria. Et hoc litera uidetur sufficere: quia loquitur de celesti patria, ut distinguitur contra uia peregrinationem, & potest nihilominus dici, quod uerbum Apostoli est generale.

Gl. nca.

* In ill. Math. 22. porta sibi rum. 10. 4.

epi. 99. long. ut nec. 10. 4.